

Vse spise, v oceno poslano knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljate je pošiljati franco. Reklamacije so proste pošiljane. Rokopisov ne vračamo. Telefon ureda. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglaševanje in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petič vrste. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Z žandarji nad učiteljstvo.

Ustava:

Čl. 11. Stanovanje je nedotakljivo. Oblastvo ne sme ukrepati nobenega raziskovanja, ne pregledovanja v stanovanju državljanovem, razen v primerih, ki jih je določil zakon, in na način, ki ga je predpisal zakon.

Pred preiskavo mora oblastvo onemu, čigar stanovanje se raziskuje, vročiti pismen odlok preiskovalnega oblastva, na katerega podstavi naj se vrši raziskava. — Preiskava se vrši vedno v pričo dveh državljanov.

Takoj po izvršeni raziskavi mora oblastvo onemu, čigar stanovanje se je raziskalo, vročiti potrdilo o izidu raziskave in podpisani seznam stvari, odvzetih zaradi nadaljne preiskave.

Oblastveni organi, ki so se prekršili zoper te odredbe, se kaznujejo za nezakonito kršenje hišne pravice.

Čl. 17. Nestrupljivost je tajnost pisem, telegrafskih in telefonskih sporočil, razen ob kazenski preskavi, mobilizaciji ali vojni.

Vsi oni, ki prekršijo tajnost pisem, telegrafskih ali telefonskih povzročil, se kaznujejo po zakonu.

V srezo Prevalje se vrše stvari, ki niso zdrave. Proti učiteljstvu pošilja oblast orožnike.

Dne 13. t. m. je orožništvo žandarske stanice na Remšniku izvedlo pri šolskem upravitelju na Kapli hišno preiskavo. Poveljajoči komandir je to storil, ne da bi pokazal odlok oblasti, ki je preiskavo odredila. Tudi ni povedal, česa je upravitelj osumljen, da je preiskava potrebna. Pač pa je ponosno povdarjal — po poročilu, ki smo ga prejeli — da je on narednik-komandir in da lahko vsak čas naredi preiskavo.

Tako se je izvršila preiskava v nasprotju s čl. 11. ustave ter proti določbam zakona. Premetali so privatno stanovanje in eden orožnikov je v nasprotju s čl. 17. ustave čital privatna pisma.

Preiskava se je pričela tik pred pričetkom šole, tako da je šolarska deca vedela za kaj gre. S tem je učiteljski stan na ugledu težko prizadet, ker si ljudstvo tolmači preiskavo po svoje.

Vse zgoraj navedeno je jasen dokaz, kake metode se uvajajo proti učiteljstvu Orožništvo na ta način popolnoma samovoljno gazi zakone in moralno onemogoča učiteljstvo na najkročajnejših točkah Slovenije.

Rezultat vsega premetavanja je bil ta, da so odnesli neko popolnoma nedolžno pismo tovariša, ki je prvič pisal upravitelju in ki v ničemer ne obremenjuje upravitelja.

V zaščito članstva je poverjeništvu storilo najenergičnejše korake, da obvaruje svoje članstvo pred samovoljno žandarjev in da ohrani učiteljstvu med slovenskim ljudstvom vsaj oni ugled, ki si ga je le s težavo pridobilo.

Kadar se uprava prične posluževati proti učiteljstvu orožništva, znači, da so ji

ali odpovedala vsa druga sredstva, ki so ji na razpolago proti učiteljstvu kot proti inteligentnemu stanu, ali je pa njena avtoriteta popolnoma na tleh in se lahko poslužuje le še sile. — Nekaj ni zdravega! Zlo je tu, zlo, ki je ugotovljeno in treba je iskati le sredstev in potov, da to zlo odpravimo.

Ze zadnjič smo pisali, da se uvajajo v prevajalskem okraju makedonske razmere.

Operiranje z orožništvom proti učiteljstvu postaja sistem in temu sistemu napovedujemo javen in brezobziren boj, ne boj poedincev, temveč boj strnjene vrste učiteljstva proti sistemu.

Učiteljstvo zahteva, da postopa politična uprava jasno in zakonito in učiteljstvo ji bo jasno odgovarjalo. Če je učiteljstvo nastavljen med ljudstvom zato, da ga vzgaja samega in njega deco v ljubezni do domovine, naj oblasti ne dopuste tega, da bodo žandarji nezakonitim potom postavljali učiteljstvo s postopanjem proti njemu na nivo, kakor se postopa proti tatovom in morilecem.

Sestanek predsedstva in poverjenikov UJU v Brodu.

Položaj UJU v državi. — Potek sporazuma med hrvatskim učiteljstvom. — Iznešene zahteve slovenskega učiteljstva. — Delo poverjeništv Beograd. — Razgovor o odpravi pogršk, ki so se pokazale na skupščini v Skoplju. — Utrditve enotnega stališča v vseh aktualnih državno prosvetnih in organizacijskih vprašanjih.

V nedeljo, dne 18. dec. t. l. je bil sestanek predsedstva in poverjenikov UJU na Brodu. Sestanka so se udeležili predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič, tajnik Jovo Milevič in zastopniki poverjeništev Beograd, Ljubljana in Zagreb. Zaradi zametov in vremenskih neprilik se nista mogla udeležiti seje zastopnika poverjeništev Split in Sarajevo. Ker se pov. Andrej Skulj zaradi smrti v rodovni ni mogel udeležiti seje, sta zastopala ljubljansko poverjeništvu urednik Ivan Dimnik in strok. tajnik Josip Kobal.

Navzoče so gostoljubno sprejeli predsednik sreskega uč. društva Josip Pezelj iz Sušnjevec p. Curčin, sreski šolski nadzornik na Brodu Božo Šarenin, šolski upravitelj z Broda Milan Mandić, tajnik sres. uč. dr. Luka Miletič iz Brodkega Brda, blagajničarka sres. dr. gdč. Šandova iz Broda in str. uč. tov. Ziba z Broda.

Tov. Mandić je, ker se je seja vršila v šolski zbornici, zabeležil dogodek s podpisani navzočih v spominsko knjigo šole. Predsednik sreskega društva tov. Pezelj je navzoče pozdravil po tamosnjih slavenskih gostoljubnih običajih, nadzornik je pred pričetkom želel obilo uspeha delu, v blagor učiteljstva cele države.

Sejo je otvoril predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič, ki je presel takoj k prvi točki, t. j. poročilo o položaju in delovanju poedinih poverjeništev.

POLOŽAJ IN DOGODKI V ZAGREBŠKEM POVERJENIŠTVU.

Poverjenik UJU az Zagreba tov. Josip Skavič je poročal sledeče:

Pogreška zagrebskega poverjeništv je bila, da je prenehala izdajati svoje glasilo »Jedinstvo«. Zato bo z novem letom pričelo poverjeništv zopet izdajati svoj list. To je važno posebno sedaj, ko se dela na sporazumu vsega hrvatskega učiteljstva. Obe frakciji izven UJU izdajata svoj list in sicer »Hrvatski učitelj« in »Hrvatski učiteljski Dom«.

od drevesca; iz korenin in debel starih dreves rastejo divji poganjki; kaj so obrezali; vejni obročki ob deblu; kje obrežejo vejo; rez ob obročkih, preveč v deblo, preveč v vejo; kje se rana najprej zaceli; lub pri deblem deblu razpoka; kaj se pretaka pod lubom; kaj obudi sok; lesni obročki pri prezanem deblu; kje se dela nov obroček, pom lubom ali sredi lesa; les raste, lub pa ne; lub se preže; kaj teče iz narezane češnje ali češple; katera orodja rabimo pri cepljenju in obrezovanju; katera drevesa so posekali; razlika med zanemarjenim in urejenim sadnim vrtom.

Brstenje: Katera sadna drevesa so začela najprej brsteti, zeleneti in cvetiti; nekateri cepiči na cepljenem divjaku brstijo, drugi se sušijo; mladike, ki smo jih narezali in spravili v klet, brstijo; odkod dobijo listi snov; zakaj se listi in mladike potem posušijo.

Kaljenje peškov: Peški, ki smo jih vsadili v jeseni, kalijo; peški, ki smo jih vsadili spomladi, ne kalijo; peškov, ki smo jih vsadili v jeseni, ni več; kdo jih je uničil; v zabojuško so skalili peški, ki smo jih spomladi vzel iz sadu in še sveže in mokre vsadili; ali so skalili peški, ki smo jih čez zimo spravili v tak kraj, da so premrznili; koliko kalic ima peška.

Kaljenje fižola in koruze: Fižol in koruzno seme v vati, ki se moči v steklenici vode; po koliko kaličnih listov

Zato stavimo javno vprašanje:

1. Gospodu ministru notranjih del! Ali vam je znano g. minister, da gazi žandarmerija temeljne zakone pri postopanju proti učiteljstvu in kaj nameravate ukreniti v varstvo ustave in zakonitega postopanja, da se taki slučajni ne bodo več ponavljali?

2. Gospodu ministru prosvete! Kaj nameravate ukreniti gospod minister, da se ne bo tako kruto žalil ugled učiteljskega stanu in da se odpravi sistem zasledovanja in nadziranja učiteljstva potom žandarmerije, ki je poniževal za ves stan?

3. Gospodu velikemu narodnemu mariborske oblasti! Ali se vrši zasledovanje učiteljstva potom žandarmerije z Vašo vednostjo?

4. Gospodu sreskemu poglavarju v Prevaljah! Ali postopa žandarmerija po Vašem nalogu?

Iz ozira do varstva ustavnega in zakonitega postopanja stavimo javna vprašanja, ker za nas zadeva še ni končana.

Tudi opozarjamo gg. narodne poslance na žandarmerijski sistem, ki je zavladel na severni meji Slovenije, ker ni v čast naše države in ne Slovenije.

Od Zaloga šolskih knjig je dobilo poverjeništv UJU v Zagrebu 300.000 Din. Poverjeništv nima svojih poslovnih prostorov, ker je Učit. Dom priznan S.H.U.D. zaradi tega je poverjeništv kupilo zemljišče in postavi za poverjeništv malo zgradbo za 500.000 Din. V zgradbi bodo poslovni prostori poverjeništv in dijaški konvikt za 20 do 30 srednješolskih dijakov, s čemer bodo kriti tekoči stroški.

Najaktualnejše je pač vprašanje sporazuma hrvatskega učiteljstva in združenje v enotno organizacijo. Povdarja, da ni čul jasnega mišljenja od nasprotne strani. Izven UJU je več grup. Najjača je ona, ki zahteva, da se osnuje Zveza Savezov za celo državo in drugo vse likvidira. Osmujejo naj se Savezi po plemenu. Popolnoma opredeljena stališča pa ni, a najjači del je tega mišljenja. Nagon k zbliznanju se vedno povečuje. V zadnjem času je nastal mal zastoj, ker je oblast SHUD pripoznala imovino. S tem so postali nekateri samozavestnejši in manj dovezetni za skupnost. V seji Glavnega odbora naj se razpravlja tudi o tem vprašanju. Vsi člani UJU naj povedo svoje mišljenje. Vprašanje je treba rešiti tako, da bosta obe strani zadovoljni: da ne bo poraženecv ali zmagovalcev. Citira Šupila, da je treba imeti vedno enotno državo v vidiku. Tako naj se rešuje tudi naš stanovski problem. To prepričanje je treba vzbuditi, drugo pride samo posebi. Ni malo ne obžaluje ne enega koraka, ki se je storil v pogledu k zbliznanju. Krivda, da ni prišlo že do realizacije je pri ohih, ki se še niso mogli uživet v nove zahteve, ki jih stavi novi položaj na učiteljstvu. Pričakuje, da bo pomagal na zbliznanju hrvatskega učiteljstva Izvršni odbor, »Narodna Prosveta«, ostala poverjeništv in njihovi listi.

Stanovske zahteve, ki bi jih imel iznesti in o katerih so razpravljali na seji ožjega sossveva so: Kako naj se pospeši vprašanje šolskega zakona, čujemo, da je zakon oddan skupščini, kar se pa z druge strani ne potrjuje. Nujnost ureditve šolskega zakona je v tem, da prestanejo provi-

zori, s tem trpi pouk, Provizoriji nimajo one sile kakor zakon in se smatrajo od oblasti vedno le kot provizoriji ter se zaradi tega ne izvajajo.

Disciplinsko sodišče naj zaradi lažjega in hitrejšega reševanja ostane za učitelje posebe. Vse prilike učiteljev se zelo razlikujejo od drugih drž. uradnikov. Učiteljev je tudi zelo mnogo, da bi lahko pričakovali hitrejšega postopka pri skupnem sodišču. Učiteljstvo osnovnih šol naj ima glavno besedo pri tem, da si samo urejajo tudi disciplinske zadeve.

Predsednik UJU tov. Petrovič izvaja na poročilo zagrebskega poverjenika, da se zelo raduje poročila o zopetnem izdajanju svojega glasila pri zagrebskem poverjeništvu. Osobito ga to zelo veselja z ozirom na vprašanje sporazuma. Ako nima poverjeništv sredstev, bi centrala tudi materialno bila pripravljena podpreti to akcijo s članarino, ki jo pobira poverjeništv s tem, da jo pozneje vplača, oziroma vrne. Zidanje doma se mu zdi nujno potrebno, ker je treba ustvariti neko žarišče za delo. Učiteljstvo je treba dvigniti iz kavarn in ga zbrati za duševno delo in duševno hrano v učiteljskem domu. Zbliznanje je zastalo zaradi sebkčnosti nekaterih vodilnih tovarišev. Mi ne maramo, da likvidira UJU na ljubo par stotin ljudi.

Reorganiziralo je centralno delo pri poverjeništvu in tudi delo po društvi. Za vsa področja dela je osnoval odseke, ki imajo deloma posve-tovalno, deloma pa tudi izvršilno in samostojno nalogo.

Osodeki so sledeči: Osrednji izobraževalni odsek, odsek za nadaljevalno šolstvo in mladinsko vzgojo, odsek za izvenšolsko delo, odsek Mladinske Matice, odsek za kontraktualce, šolsko upravni odsek in gospodarski svet.

Z osodeki si je poverjeništv ustanovilo aparat, da mu bo mogoče intenzivneje sistematično delovati in okrepiti svoje delo s pritegnitvijo novih delovnih sil. S tem je agilnim članom dana možnost, da se lahko uveljavljajo pozitivno v organizaciji in dobe potom svojega dela vpliv na smer organizacije.

Važnejše delo odsekov je bilo dosedaj sledeče: Izobraževalni odsek je izvedel domala organizacijo krožkov po društvi. Izdal je prvo brošuro »O liberalizmu« v smislu svojega programa v 2000 izvodih po Din 3. Odsek za nadaljevalno šolstvo je priredil dve anketi za nadalje-

POROČILO O DELOVANJU POVERJENIŠTV UJU LJUBLJANA

v tekočem poslovem letu:

Poročilo je podal tov. Ivan Dimnik, ki je izvajal:

Pokrajinsko skupščino je imelo poverjeništv v Kranju, dne 5., 6. in 7. julija 1927. Na temelju deklaracije je šla skupščina na delo za izvedbo programa po novih smernicah stanovske politike.

Predvsem se je vzelo kot cilj reorganizacije za tekoče leto reformo sreskih društeev v tem pravcu, da se reformirajo po točno doloženem programu zborovanja, da se društva porazdele v samoizobraževalne krožke, ki goje po točno opredeljenem programu izobrazbo učiteljstva, da se reformira ves tisk organizacije v tem smislu, da se intenzivno prične pečati organizacija z reformo šole, to posebno z ozirom na delovno šolo, na kmetijsko nadaljevalno šolstvo, z ozirom na gospodinsko šolstvo in tečaje ter, da se izvede tudi gospodarska reforma organizacije.

Kot prvi odziv je sledil pokrajinski skupščini izobraževalni tečaj v Ljubljani, kateri je trajal od 25. do 30. avgusta 1927 in ga je obiskovalo povprečno dnevno 175 učiteljev in učiteljic. Tečaj je obravnaval predvsem teme o organizaciji učiteljske samoizobrazbe, o etični vzgoji, o kmetijski delovni šoli, o izvenšolskem delu učiteljic, pripravi za to delo in metodi tega dela, o gospodinskih tečajih in o reformi šole, t. j. o delovni šoli in o delovanju učiteljstva na tem polju.

V smislu tega programa in ugotovljenih stališč in smernic je šlo poverjeništvu na podrobno delo.

Reorganiziralo je centralno delo pri poverjeništvu in tudi delo po društvi. Za vsa področja dela je osnoval odseke, ki imajo deloma posve-tovalno, deloma pa tudi izvršilno in samostojno nalogo.

Osodeki so sledeči: Osrednji izobraževalni odsek, odsek za nadaljevalno šolstvo in mladinsko vzgojo, odsek za izvenšolsko delo, odsek Mladinske Matice, odsek za kontraktualce, šolsko upravni odsek in gospodarski svet.

Z osodeki si je poverjeništv ustanovilo aparat, da mu bo mogoče intenzivneje sistematično delovati in okrepiti svoje delo s pritegnitvijo novih delovnih sil. S tem je agilnim članom dana možnost, da se lahko uveljavljajo pozitivno v organizaciji in dobe potom svojega dela vpliv na smer organizacije.

Važnejše delo odsekov je bilo dosedaj sledeče: Izobraževalni odsek je izvedel domala organizacijo krožkov po društvi. Izdal je prvo brošuro »O liberalizmu« v smislu svojega programa v 2000 izvodih po Din 3. Odsek za nadaljevalno šolstvo je priredil dve anketi za nadalje-

Trobentica: Korenika in koreninice; čaša; ali so cvetni listi vsak zase ali so zraščeni; koliko zobov ima čaša; koliko krp ima cvet; koliko prašnikov in pestičev ima trobentica.

Hrana v gomoljih, korenih in zemlji: Vsadili smo repo, peso, korenje, krompir, georgine, zelje; odkod dobiva rastlina hrano od začetka; iz vsajenih sadežev zrastejo korenine; ti sadeži kalijo v kleti; ko so snovi izžrpane, ne raste več; kako je v zemlji; odkod dobi rastlina hrano, ko so v sadežu snovi izžrpane; korenine srkajo hrano iz zemlje.

Sok in hrana: V oleandrovi vejici je sok pod lubom; sok je sladak, v njem je sladkor; oleandrovo vejico smo vtaknili v pobarvano vodo; kje zapazimo barvano vodo, če smo vejico prerezali; hrana se dviguje po sredi vejice.

Gozd spomladi: Katera gozdna drevesa najprej zelenijo; kakšni so listi; cvetlice v gozdu; korenike, čebulice, korenine; barva cvetnih listov; število cvetnih listov, prašnikov in pestičev; katere živalice letajo po cvetih; katere živalice najdemo v cvetih; kaj iščejo v cvetih; kaj na dnu cveta; vonj in okus posameznih rastlin; kako poznamo posamezno rastlino po vonju in okusu; zdravilne in strupene rastline; po gozdu moramo previdno stopati; izvini kosti.

(Dalje prih.)

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

(Dalje.)

Pomlad v marcu: Toplina; kdaj vzhaja solnce; kdaj zahaja; kje solnce vzhaja; kje zahaja; kako dolga je opoldne senca palice; kako dolg je dan; kako dolga je noč.

Sadno drevje: Lišaj na drevju; s čim ga stržejo; s čim namažejo deblo; okrogli popki; kaj bo neki zraslo iz okroglih popkov, iz špičastih popkov; mladike; mladike raznih sadnih vrst so si različne po barvi; iz gozda prinašajo divjake in jih sadijo; kako sadijo; kdaj jih bodo cepili; kako cepijo divjake, ki so jih vsadili že prejšnja leta; katera drevesa precepijo; sadijo tudi mlada drevesca; kako visoko je deblo; vodilna veja in stranske veje; kako sadijo; jama, kol, gnoj; kako obrežejo korenine in veje; kako široko krono ima stara jablana; stara hruska, stara češnja; kako visoka debela imajo razna drevesa; kako oddaljeno je drevo od drevesa; kako na daleč bi morali vsaditi mlada drevesa; kdo ima vsajeno lepo v vrsti; kako daleč je vsadil drevesce